

Leiden, 6 november 2019

Betreft: Consultatie Wet Regulering Sekswork

Geachte lezer, geachte ambtenaar,

Graag willen wij namens ons platform: www.deconnection.org en stichting Connection Academy reageren op de consultatieversie van de Wet Regulering Sekswork.

We zien het als een nobel streven dat de Nederlandse overheid zich tot doel heeft gesteld om door middel van deze wet de misstanden in de seksbranche terug te dringen.

Echter, vanuit de reacties van sekswerkers zelf blijkt dat zij deze nieuwe wet geheel niet zien zitten, vanwege verdere stigmatisering en discriminatie van hun beroep. Maar ook omdat de misstanden zoals uitbuiting van sekswerkers, 'trafficking' en het terugdringen van (seksueel) geweld niet met het invoeren van deze nieuwe wet afdoende bestreden zullen worden, zoals elders in Europa al is gebleken. Bovendien heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) registratie van sekswerkers door Nederlandse gemeenten eerder verboden (maart – juli 2017). Zie voor een uitgebreide toelichting hierop de navolgende weblink:

<https://wijzijnproud.nl/2017/08/01/proud-persbericht-autoriteit-persoonsgegevens-verbiedt-registratie-sekswerkers/>

Wij willen graag benadrukken dat het belangrijk is dat de Nederlandse overheid met de sekswerkers en de seksbranche in direct overleg treedt en juist hen vraagt hoe zij denken dat misstanden in deze branche voorkomen en teruggedrongen kunnen worden.

Zie de navolgende weblink:

<https://wijzijnproud.nl/2019/11/02/wrsgeensucces/>

Onze organisatie reageert echter vanuit een geheel ander perspectief en met een ander doel op de conceptwet WRS. Wij reageren allereerst vanuit het standpunt van de cliënt/patiënt en student / deelnemer, en ten tweede namens de beroepsgroep, hier verder te noemen 'lichaamswerkers'.

Uit de definitiebepalingen van de wet blijkt namelijk, dat seksuologisch - en of tantrisch lichaamswerk (hierna eenvoudigweg genoemd 'lichaamswerk') als sekswork respectievelijk prostitutie wordt beschouwd of kan worden beschouwd. Wij maken daarom bezwaar tegen de gebruikte definities zoals omschreven in deze conceptwet.

Postal address

*The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.*

Visiting Address

*The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.*

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

Wij willen voorkomen, ook in het belang van onze cliënten, dat lichaamswerkers als sekswerkers worden beschouwd. Mede omdat voor deze beroepsgroep de misstanden zoals *dwang*, *geweld* en *uitbuiting* in het geheel niet van toepassing zijn. Ook zijn lichaamswerkers een andere categorie van beroepsbeoefenaren dan in de memorie van toelichting wordt geschetst.

Wij zouden daarom graag in gesprek met u willen komen, om tot een goede definitie van sekswerk / prostitutie versus lichaamswerk te komen.

Toelichting

Lichaamswerkers kunnen inderdaad seksuele, erotische en sensuele handelingen verrichten in die zin, dat zij in een aantal gevallen en situaties genitaliën of erogene zones aanraken. Er bestaan echter essentiële en inhoudelijke verschillen tussen lichaamswerkers en sekswerkers (zie ook bijlage 2).

1. Lichaamswerkers **stellen hun lichaam niet ter beschikking** van de klant. Dit is bij sekswerkers wel het geval. Bij lichaamswerkers bestaat daarom ook niet het risico van aantasting van de lichamelijke integriteit. De lichaamswerker heeft de rol van behandelaar, trainer, leraar, mentor, coach.
2. Bij lichaamswerk krijgt de klant een sessie **gericht op welzijn, educatie, persoonlijke ontwikkeling en soms zelfs individuele - of relatie therapie**. Er kan ook sprake zijn van een traject met meerdere sessies. Bij sekswerkers is er sprake van onmiddellijke bevrediging van seksuele behoefte van hun klant en soms het aspect van persoonlijke aandacht.
3. Er kan bij lichaamswerk sprake zijn van **seksuele, erotische en sensuele handelingen**, maar dit hoeft niet zo te zijn. Er zijn ook lichaamswerkers die hands-off werken zoals trainers, leraren, mentoren en coaches. Bij prostitutie zijn seksuele handelingen met de klant altijd het geval en is dit ook hoofdzaak van de dienstverlening.
4. Lichaamswerkers zijn geen "**kwetsbare groep**" en zijn, zover ons bekend, geen slachtoffer van dwang, geweld of uitbuiting. Ook is mensenhandel hier niet van toepassing. Dit is wel een risico voor sekswerkers, zoals gesteld in de memorie van toelichting en het afwegingskader.
5. Bij lichaamswerk bestaat een **ander risico**, namelijk dat van ontucht. Dit vloeit voort uit de aard van de relatie tussen cliënt en lichaamswerker, wat veelal een afhankelijkheidsrelatie is vergelijkbaar met de rol van een zorgverlener. Het Wetboek van Strafrecht (WvS), artikel 249b voorziet in een sanctie in geval van overtreding van de geldende normen. Bij sekswerk speelt ontucht niet, omdat er geen sprake is van maatschappelijke zorg zoals vermeld in artikel 249.2.3 van de WvS.
6. Bij lichaamswerkers staat professionaliteit voorop. Daarom hebben lichaamswerkers vaak meerdere **cursussen, trainingen en/of meerjarige (gecertificeerde) opleidingen** gevolgd, wat hun kwalificeert voor het uitvoeren van hun werk. Bij sekswerk zal dit zelden het geval zijn.

[Postal address](#)
The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.

[Visiting Address](#)
The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

7. Bij lichaamswerkers kan – in tegenstelling tot sekswerkers - *wel* worden verwacht, dat er **zelfregulering en professionalisering** optreedt. Het Connection platform is daar het oudste voorbeeld van. Wij leiden sinds 2013 diverse lichaamswerkers op via meerjarige, gecertificeerde opleidingen (Connection Academy). Daarnaast bestaat sinds mei 2010 onze beroepsgroep het Coniugium. Zie voor uitgebreide informatie en toelichting: www.deconnection.org .
8. Onze klachtprocedure is conform de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) ingericht; ook al wordt lichaamswerk in Nederland wettelijk nog niet als zorg beschouwd.

In de memorie van toelichting WRS komt lichaamswerk en de lichaamswerker op geen enkele wijze ter sprake. Lichaamswerk is spijtig genoeg **buiten het zicht van de beleidsmakers** gebleven. Desalniettemin valt de lichaamswerker wel binnen de scope van de wet zoals deze nu is geformuleerd.

Wij concluderen ook, dat de problemen genoemd in het **integraal afwegingskader** zich niet bij lichaamswerkers voordoen. Ook zijn de te bereiken doelen, zoals genoemd in het afwegingskader, niet van toepassing op lichaamswerkers.

Wij stellen daarom voor, dat er een duidelijke definitie van lichaamswerk wordt geformuleerd, zodat het verschil met sekswerk voor iedereen duidelijk en begrijpelijk is en dat lichaamswerk per definitie geen sekswerk is. In bijlage 1 staan onze wijzigingsvoorstellen uitgewerkt.

In bijlage 3 staan ter illustratie een aantal vormen van gespecialiseerd lichaamswerk vermeld.

Zorg of sekswerk

Door de Rechtspraak wordt lichaamswerk als maatschappelijke zorg beschouwd. Dit blijkt uit jurisprudentie. Zie hiervoor de uitspraak van de Rechtbank Midden-Nederland d.d. 23 april 2019; zaaknummer 16/659197-18 (P).

Daarentegen ziet het ministerie van Justitie en Veiligheid lichaamswerk als sekswerk. Zie hiervoor antwoorden op Kamervragen over aangiftes na misbruik door tantramasseurs d.d. 13 december 2017.

Wet kwaliteit en geschillen zorg (Wkkgz)

Wij zijn van mening, dat lichaamswerk eerder het karakter heeft van zorg (behandeling, training, coaching en persoonlijke ontwikkeling) dan van sekswerk. Het zaait onnodige verwarring in het werkveld van lichaamswerkers, alsmede bij de cliënten die van deze zorg / diensten gebruik maken. Deze sector is juist gebaat bij helderheid en duidelijk afbakening.

Het zou goed zijn als lichaamswerk zou vallen onder de Wet kwaliteit en geschillen zorg (Wkkgz). Lichaamswerkers zouden dan worden verplicht om zich aan te sluiten bij een geschilleninstantie en beroepsgroep. Wel moet er dan ook voor lichaamswerkers, net als voor andere professionals in de

[Postal address](#)
The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.

[Visiting Address](#)
The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

complementaire gezondheidszorg, de mogelijkheid zijn hun diensten te verzekeren in de vorm van een dekkende beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering. Dit is nu (nog) niet het geval.

Wetboek van strafrecht, artikel 249(b)

Door het ministerie van Justitie en Veiligheid is er voor het najaar een consultatie aangekondigd van het Wetboek van strafrecht met nieuwe strafbaarstellingen van seks tegen de wil en seksuele intimidatie.

Daarentegen zou het wetboek ook helderheid moeten verschaffen over het verrichten van seksuele handelingen door een lichaamswerker op verzoek van een cliënt, zolang deze handelingen gewenst zijn door de cliënt en de vrijwilligheid ervan volledig is gewaarborgd.

Vrijwilligheid houdt in, dat de cliënt vooraf doelbewust instemt ("*Informed Consent*") met deze handelingen en elk moment kan aangeven tot het stoppen ervan. Duidelijk moet ook zijn voor de cliënt welke handelingen het betreft. Tijdens een sessie mag er ook geen sprake zijn van aanpassing van de vooraf gemaakte afspraken in de zin van 'upgrading'. 'Downgrading' kan altijd!

De seksuele handelingen mogen in dat geval onderdeel zijn van het behandelen, begeleiden, informeren, trainen en opleiden van een cliënt. Met als doel het welzijn, de seksuele ontwikkeling, seksuele educatie en of seksuele therapie te bevorderen.

Mensen hebben immers ongeacht geslacht, gender, afkomst, religie, kleur, opvatting, seksuele voorkeur en of (levens)overtuiging het recht om hun eigen vorm en wijze van seksualiteit te genieten dan wel zich hierin te ontwikkelen op de door hun gewenste en gepaste wijze. Dit gegeven staat verankerd in de *Human Sexual Rights*, IPPF declaration, gebaseerd op en gelieerd aan de Human Rights Declaration (UN). Ook Nederland heeft als één van de 147 landen ter wereld deze IPPF declaratie ondertekend.

Postal address

*The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.*

Visiting Address

*The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.*

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

Tot slot

Hoewel de opmerkingen onder het kopje Zorg of sekswerk in het kader van de voorliggende consultatie minder relevant zijn, zouden wij graag in overleg willen treden, om tot een wetgeving te komen die adequater is voor het domein van de lichaamswerkers en ook recht doet aan de maatschappelijke functie van deze (diensten)sector.

Wij zijn graag bereid tot nadere toelichting in een gesprek. Onze contactgegevens vindt u onderaan deze brief.

Hoogachtend,

namens Connection / het Coniugium & Connection Platform

Dr Tara Long, Vice-voorzitter en Secretaris.

Postal address

*The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.*

Visiting Address

*The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.*

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

Bijlage 1: Voorstellen voor aanpassing van de Wet Regulering Sekswork

Ad artikel 1 van de wet

- Definieer sekswork als het zich tegen betaling beschikbaar stellen voor een klant voor het verlenen van erotische en seksuele diensten, of het kijken door de klant naar erotische en seksuele handelingen door seksworkers.
- Definieer prostitutie als het zich tegen betaling beschikbaar stellen door middel van het lichaam voor het verrichten van erotische en seksuele diensten. (= sekshandelingen uitvoeren bij de klant en of door de klant op het lichaam van de prostituee).
- Beschrijf lichaamswerk als het op professionele wijze behandelen, begeleiden, informeren, trainen van een cliënt mogelijkwerwijs door middel van (intieme) aanrakingen met als doel welzijn, ontwikkeling, educatie en/of therapie van de cliënt. Waarbij de lichaamswerker zijn lichaam niet ter beschikking stelt aan de cliënt, maar waarbij er mogelijkwerwijs sprake is van een gelijkwaardige, respectvolle en integere lichamelijke relatie tussen cliënt en lichaamswerker. Lichaamswerk wordt daarom niet als zijnde een sekswork beschouwd.
- Deze definitie is volgens ons voldoende onderscheidend ten opzichte van de definitie van een prostituee of seksworker.
- Definieer vervolgens een lichaamswerker als een beroepsbeoefenaar die lichaamswerk verricht.

Verder

- Definieer wat een seksworker, erotisch masseur, BDSM slaaf / meester(es) en wat een escort is. Nu is alleen het begrip prostituee gedefinieerd.
- Definieer helder wat seksuele, erotische en sensuele handelingen zijn.

Bijlage 2: Verschillen tussen seksworker en lichaamswerker

Aspect	Seksworker	Lichaamswerker
Lichaam	Stelt lichaam ter beschikking aan de klant om ernaar te kijken, of om er seksuele handelingen mee te verrichten.	Stelt lichaam <u>NIET</u> ter beschikking aan de cliënt. Er is sprake van een respectvolle, gelijkwaardige, integere (lichamelijke) relatie

[Postal address](#)
The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.

[Visiting Address](#)
The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

Doel	Seksuele bevrediging	Welzijn, educatie, ontwikkeling of therapie. Valt onder: Welzijn & Zorg.
Rol	Object van fysieke, seksuele bevrediging of lust. Soms geven van persoonlijke aandacht.	Behandelaar, trainer, leraar, mentor, coach op het gebied van intimiteit en seksualiteit
Beroepsopleiding	Niet nodig, vrij beroep	Cursussen, trainingen, (meerjarige) gecertificeerde opleidingen
Seksuele handelingen	Hoofdzaak/doel van de dienstverlening	Kan onderdeel zijn van een sessie en een vorm van behandeling
Risico's	Dwang, geweld, uitbuiting. Mensenhandel	Ontucht bij de cliënt, indien niet goed gekaderd
Zelfregulering	Geen initiatieven of behoefte tot zelfregulering	Zelfregulering en professionalisering inmiddels aardig ver gevorderd

Postal address
The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.

Visiting Address
The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.

Bijlage 3: Vormen van lichaamswerk

Ter illustratie worden hieronder een aantal vormen van tantrisch en of seksuologisch lichaamswerk genoemd.

- Seksuologisch lichaamswerk. Deze lichaamswerkers hebben een internationale opleiding genoten en zijn gecertificeerd. Er is een duidelijke 'Code of Ethics' en 'Code of Conduct'
- Therapeutisch lichaamswerkers hebben een beroepsopleiding gevolgd en volgen een beroepscode
- Emotioneel lichaamswerkers hebben ook een opleiding gevolgd en volgen een beroepscode
- (Neo)-Tantrische masseurs met en zonder beroepsopleiding, met en zonder beroepsgroep
- Intimiteits-coach met en zonder beroepsopleiding, met en zonder beroepsgroep
- Seks-coaching, meeste coaches zijn opgeleid, sommige zijn lid van de beroepsgroep
- 'Sexual Surrogate Partner Therapist'. Een zwaar geprotocolleerd coachingstraject, dat (onervaren) volwassen mensen helpt in hun seksuele ontwikkeling. Meerjarige opleiding tot SSPT is hierbij noodzakelijk.
- Sekszorgverlening. Deze vorm van dienstverlening ligt nog het dichtst tegen prostitutie aan, maar is gericht op mensen met een beperking en of ernstig chronisch zieke mensen. Meestal "zorg" professionals die deze diensten aan de betreffende doelgroepen leveren.

Postal address

*The Connection
P.O. box 146
2400 AC Alphen aan den Rijn
The Netherlands.*

Visiting Address

*The Connection Academy
Kanaalpark 157
2321 JW Leiden
The Netherlands.*

GSM: + 31 (0)6 499 87 435.